Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto 27.10.2021

Viite: Asunto- ja ympäristöjaoston lausuntopyyntö 8.10.2021

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Teema: Mom. 35.01.65 Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon

LAUSUNTO

Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Talousarvioesityksessä vuodelle 2022 on Ympäristöministeriön hallinnonalan avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (35.01.65) esitetty 2 130 000 euron määrärahaa. Tämä tarkoittaa sitä, että ko. momentin määrärahaa esitetään pienennettäväksi 700 000 eurolla kuluvaan vuoteen verrattuna. Leikkaus on jopa 25 %.

Momentin määräraha on valtakunnallisesti merkittävin valtionapu luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille sekä ympäristökasvatus- ja valistushankkeille.

Avustukset valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille

Momentin määrärahaa käytetään yleisavustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille niiden perustoimintaan. Riittävällä tasolla pysyvä valtionapu on järjestöille välttämätöntä, jotta niiden suunnitelmallinen ja vaikuttava työ luonnon- ja ympäristönsuojelussa eri tasoilla voidaan turvata. Avustukset järjestöille edistävät erittäin kustannustehokkaasti ympäristöministeriön hallinnonalan tavoitteita.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen eivät odota. Juuri näiden aiheiden parissa tehdäänkin tällä hetkellä paljon ympäristökasvatustyötä valtakunnallisissa luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöissä. Jotta järjestöjen ympäristökasvatustyötä voidaan tehdä tehokkaasti, laadukkaasti ja pitkäjänteisesti, on välttämätöntä turvata luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen rahoitus.

Ympäristökasvatuksessa muutosta kohti kestävää elämäntapaa tehdään kasvatuksen ja koulutuksen kautta. Ympäristö- ja kestävyyskysymysten esiin nostamiseen ja käsittelyyn on nyt paljon kysyntää yhteiskunnan eri sektoreilla, mutta tähän tarvitaan tukea ja lisää osaamista. Tätä luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöt voivat tarjota esimerkiksi kouluille, oppilaitoksille ja varhaiskasvatukseen materiaalien, koulutusten, kouluvierailujen ja muiden palveluiden muodossa. Järjestöt pyörittävät toimintaansa hyvin pienillä resursseilla, joita ei voi heikentää, vaan päinvastoin niitä pitäisi merkittävästi kasvattaa, jotta toimintaa voitaisiin skaalata laajemmaksi.

Ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustukset

Momentin 35.01.65 määräraha sisältää myös ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustukset. Hankeavustuksia haettiin vuodelle 2021 noin 2 miljoonan edestä. Rahoitusta pystyttiin myöntämään v. 2021 budjetista kuitenkin vain 330 000 euroa. Ilman rahoitusta on jäänyt suuri määrä hyviä ja tarpeellisia hankkeita. Hankeavustuksista pitäisi riittää tukea niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin merkittäville hankkeille.

Syksyllä 2021 Opetushallituksessa käynnistyvässä ilmasto- ja kestävyyskasvatuksen hankkeessa on tulossa rahoitushaku kestävyyskasvatukseen, mutta tämä rahoitus on tarkoitettu opetuksen ja koulutuksen järjestäjien haettavaksi. Ympäristöministeriön ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustuksia

hakevat sen sijaan varsin monenlaiset toimijat, pääasiassa erilaiset yhdistykset. Ympäristöministeriön ja Opetushallituksen kautta haettava rahoitus ympäristö- ja kestävyyskasvatukseen eivät mene siis päällekkäin, vaan mahdollistavat erilaisten tahojen hakea rahoitusta kehittämishankkeilleen.

Sanna Marinin hallitusohjelmassa on sitouduttu *edistämään luonto- ja ympäristökasvatusta sekä ottamaan huomioon kestävä kehitys ja ilmastokasvatus [--] läpileikkaavina teemoina eri koulutusasteilla*. Momentin 35.01.65 määrärahalla voidaan merkittävästi edistää näitä molempia hallitusohjelmakirjauksia.

Mielestämme valtion tulisi johdonmukaisesti lisätä tähän kohdistettua rahoitusta: sekä lisäämällä luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen rahoitusta että ympäristökasvatuksen hankerahoitusta.

Ensi vuoden 2022 talousarviossa tulee vastata tähän tarpeeseen erityisesti momentilla 35.01.65. Ehdotettu 700 000 euron leikkaus tulisi peruuttaa ja lisätä momentin 35.01.65 määrärahaa merkittävästi.

Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomen puolesta

Sinikka Kunttu, toiminnanjohtaja